

Informator

o egzaminie eksternistycznym przeprowadzanym
od sesji jesiennej 2022 r. do sesji zimowej 2024 r.
z zakresu wymagań określonych w podstawie programowej
kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły II stopnia

Język polski

Informator opracowany przez Centralną Komisję Egzaminacyjną
we współpracy z okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi
w Gdańsku, Jaworznie, Krakowie, Łodzi,
Łomży, Poznaniu, Warszawie i Wrocławiu

Zespół redakcyjny:

Zofia Lisiecka (CKE)
Hanna Wyleżek (OKE Jaworzno)
dr Maria Romanowska (OKE Jaworzno)
Alicja Jeż (OKE Jaworzno)
Andrzej Spilkowski (OKE Gdańsk)
dr Wioletta Kozak (CKE)

Recenzenci:

dr hab. Grzegorz Ptaszek, prof. AGH
Jolanta Czarnotta-Mączyńska
dr Renata Bryzek (UP-H)
dr Tomasz Karpowicz (UW) – recenzja językowa

Informator został opracowany przez Centralną Komisję Egzaminacyjną we współpracy z okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi.

Centralna Komisja Egzaminacyjna

ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa
tel. 22 536 65 00
sekretariat@cke.edu.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

ul. Na Stoku 49, 80-874 Gdańsk
tel. 58 320 55 90
komisja@oke.gda.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie

ul. Adama Mickiewicza 4, 43-600 Jaworzno
tel. 32 616 33 99
oke@oke.jaworzno.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie

os. Szkolne 37, 31-978 Kraków
tel. 12 683 21 01
oke@oke.krakow.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży

al. Legionów 9, 18-400 Łomża
tel. 86 216 44 95
sekretariat@oke.lomza.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi

ul. Ksawerego Praussa 4, 94-203 Łódź
tel. 42 634 91 33
sekretariat@lodz.oke.gov.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

ul. Gronowa 22, 61-655 Poznań
tel. 61 854 01 60
sekretariat@oke.poznan.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie

pl. Europejski 3, 00-844 Warszawa
tel. 22 457 03 35
info@oke.waw.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu

ul. Tadeusza Zielińskiego 57, 53-533 Wrocław
tel. 71 785 18 94
sekretariat@oke.wroc.pl

WYMAGANIA OKREŚLONE W PODSTAWIE PROGRAMOWEJ KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO Z ZAKRESU BRANŻOWEJ SZKOŁY II STOPNIA

Cele kształcenia – wymagania ogólne

- I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający:
 - 1) rozumie teksty o skomplikowanej budowie;
 - 2) dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu;
 - 3) rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji;
 - 4) ma świadomość kryteriów poprawności językowej.

- II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający:
 - 1) stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki;
 - 2) w interpretacji tekstu kultury wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany;
 - 3) poznaje niezbędne dla lektury fakty z historii literatury i innych dziedzin;
 - 4) odczytuje rozmaite sensy dzieła;
 - 5) dokonuje interpretacji porównawczej.

- III. Tworzenie wypowiedzi. Zdający:
 - 1) buduje wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności;
 - 2) stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki;
 - 3) ma świadomość własnej kompetencji językowej.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

W branżowej szkole II stopnia obowiązuje utrwalanie, poszerzanie i doskonalenie wiadomości i umiejętności nabytych w gimnazjum oraz w branżowej szkole I stopnia.

- I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
 1. Czytanie [...]. Zdający:
 - 1) odczytuje sens całego tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych, zdań, grup zdań uporządkowanych w akapicie, odróżnia znaczenie realne i etymologiczne) oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; potrafi objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości;
 - 2) rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), politycznych (przemówienie) i popularnonaukowych; wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość i komentarz; odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte;
 - 3) rozpoznaje typ nadawcy i adresata tekstu;
 - 4) wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście;
 - 5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym, dokonuje jego logicznego streszczenia;
 - 6) rozróżnia w dialogu odpowiedzi właściwe i unikowe;
 - 7) rozpoznaje w wypowiedzi ironię, objaśnia jej mechanizm i funkcję;
 - 8) rozpoznaje pytania podchwytliwe i sugerujące odpowiedź.

2. Samokształcenie i docieranie do informacji. Zdający:

- 1) wyszukuje i wykorzystuje literaturę przydatną do opracowania różnych zagadnień; selekcjonuje ją według wskazanych kryteriów (w zasobach bibliotecznych korzysta zarówno z tradycyjnego księgozbioru, jak i z zapisów multimedialnych i elektronicznych, w tym internetu);
- 2) korzysta ze słowników i leksykonów, w tym słowników etymologicznych i symboli;
- 3) tworzy przedmiotowe bazy danych zawierające informacje zdobywane w toku nauki; sporządza opis bibliograficzny książki i artykułu, zapisów elektronicznych, bibliografię wybranego tematu.

3. Świadomość językowa. Zdający:

- 1) analizuje i definiuje (w razie potrzeby z pomocą słowników) znaczenia słów;
- 2) zna pojęcia znaku i systemu znaków; uzasadnia, że język jest systemem znaków; rozróżnia znaki werbalne i niewerbalne, ma świadomość ich różnych funkcji i sposobów interpretacji;
- 3) zna pojęcie aktu komunikacji językowej i wskazuje jego składowe (nadawca, odbiorca, kod, komunikat, kontekst), dostrzega i omawia współczesne zmiany modelu komunikacji językowej (np. różnice między tradycyjną komunikacją ustną lub pisaną a komunikacją przez internet);
- 4) rozpoznaje i nazywa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną);
- 5) rozpoznaje w czytanych tekstach oraz wypowiedziach mówionych stylizację, rozróżnia jej rodzaje (archaizację, dialektyzację, kolokwializację) i określa funkcje;
- 6) rozróżnia pojęcia błędu językowego i zamierzonej innowacji językowej, poprawności i stosowności wypowiedzi; rozpoznaje i poprawia różne typy błędów językowych;
- 7) odróżnia słownictwo neutralne od emocjonalnego i wartościującego, oficjalne od swobodnego; rozpoznaje i określa zasady jego stosowania w różnych sytuacjach komunikacyjnych.

II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający zna teksty literackie i inne teksty kultury [...].

1. Wstępne rozpoznanie. Zdający:

- 1) prezentuje własne przeżycia wynikające z kontaktu z dziełem sztuki;
- 2) rozpoznaje i określa problematykę utworu;
- 3) rozpoznaje konwencję literacką (stałe pojawianie się danego literackiego rozwiązania w obrębie pewnego historycznie określonego zbioru utworów).

2. Analiza. Zdający:

- 1) wskazuje zastosowane w utworze środki wyrazu artystycznego i ich funkcje (poznane na wcześniejszych etapach edukacyjnych, a ponadto: oksymorony, synekdochy, hiperbole, elipsy, paralelizmy) oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu (z zakresu podstaw wersyfikacji, kompozycji, genologii) i określa ich funkcje;
- 2) dostrzega w czytanych utworach cechy charakterystyczne określonej epoki (średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, współczesność);
- 3) analizując teksty dawne, dostrzega różnice językowe (fonetyczne, leksykalne) wynikające ze zmian historycznych;

- 4) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera (narracja, fabuła, sytuacja liryczna, akcja);
- 5) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty (dostrzega cechy wspólne i różne).

3. Interpretacja. Zdający:

- 1) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa kluczowe, motto);
- 2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty (np. literackie, kulturowe, filozoficzne, religijne, biograficzne, historyczne);
- 3) określa funkcje, jakie pełnią w utworach podstawowe motywy (np. ojczyzny, matki, ziemi, wędrówki, ogrodu, pracy, miłości);
- 4) porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich;
- 5) odczytuje treści alegoryczne i symboliczne utworu.

4. Wartości i wartościowanie. Zdający:

- 1) dostrzega związek języka z wartościami, rozumie, że język podlega wartościowaniu (np. język jasny, prosty, zrozumiały, obrazowy, piękny), jest narzędziem wartościowania, a także źródłem poznania wartości (utrwalonych w znaczeniach nazw wartości, takich jak: dobro, prawda, piękno; wiara, nadzieja, miłość; wolność, równość, braterstwo; Bóg, honor, ojczyzna; solidarność, niepodległość, tolerancja);
- 2) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe i uniwersalne;
- 3) dostrzega w świecie konflikty wartości (np. równości i wolności, sprawiedliwości i miłosierdzia) oraz rozumie źródła tych konfliktów.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. [...] pisanie. Zdający:

- 1) tworzy dłuższy tekst pisany lub mówiony (rozprawka, recenzja, referat, interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej;
- 2) przygotowuje wypowiedź (wybiera formę gatunkową i odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, sporządza plan wypowiedzi, dobiera właściwe słownictwo);
- 3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie);
- 4) [...]
- 5) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; wystrzega się nieuczciwych zabiegów erystycznych;
- 6) opracowuje redakcyjnie własny tekst (dokonuje uzupełnień, przekształceń, skrótów, eliminuje przypadkową niejednoznaczność wypowiedzi, sporządza przypisy);
- 7) wykonuje różne działania na tekście cudzym (np. streszcza, parafrazuje, sporządza konspekt, cytuje).

2. Świadomość językowa. Zdający operuje słownictwem z kręgów tematycznych: Polska, Europa, świat – współczesność i przeszłość; kultura, cywilizacja, polityka.

LEKTURY OBOWIĄZKOWE

W arkuszu egzaminacyjnym znajdują się zadania sprawdzające znajomość treści i problematyki następujących lektur obowiązkowych wskazanych w podstawie programowej:

I. Teksty poznawane w całości

- *Bogurodzica*
- Jan Kochanowski – wybrane pieśni, treny (inne niż w gimnazjum) i psalm
- Adam Mickiewicz – *Dziady część III* oraz *Pan Tadeusz*
- Bolesław Prus, *Lalka*
- Stanisław Wyspiański, *Wesele*
- Bruno Schulz – wybrane opowiadanie

II. Teksty poznawane w całości lub w części

- Witold Gombrowicz, *Ferdydurke*

W arkuszu egzaminacyjnym mogą pojawić się zadania oparte na tekstach poetyckich i prozatorskich – zarówno autorów wskazanych w podstawie programowej, jak i innych. Te zadania nie będą sprawdzały znajomości treści utworów, tylko umiejętność odczytywania tego typu tekstów. Oprócz tekstów pisanych w arkuszu mogą się znaleźć inne teksty kultury, np. dzieła plastyczne, komiksy, fotografie itp.

CHARAKTERYSTYKA ARKUSZA EGZAMINACYJNEGO

Egzamin eksternistyczny z języka polskiego z zakresu branżowej szkoły II stopnia dla absolwentów gimnazjum trwa 150 minut¹.

Podczas egzaminu zdający otrzyma arkusz egzaminacyjny, który będzie się składał z dwóch części.

Pierwsza część – analityczno-interpretacyjna – będzie zawierała zadania zorganizowane wokół kilku tekstów zamieszczonych w arkuszu:

- a) utworów literackich (poezji, epiki albo dramatu)
- b) tekstu nieliterackiego (naukowego, popularnonaukowego albo publicystycznego).

Większość zadań w tej części arkusza będzie odnosić się bezpośrednio do ww. tekstów. Wśród zadań w tej części arkusza mogą się pojawić również:

- zadania zawierające fragmenty innych tekstów literackich i nieliterackich, teksty ikoniczne (np. plakat, reprodukcja obrazu), przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy itp. ORAZ/LUB
- zadania samodzielne, nieodnoszące się do zamieszczonych tekstów wymienionych w pkt a) lub b).

W tej części arkusza mogą się też pojawić zadania związane z tworzeniem własnego tekstu użytkowego (np. ogłoszenia, zaproszenia, podania).

W drugiej części arkusza znajdzie się temat wypracowania. Zdający będzie miał za zadanie napisać tekst nie krótszy niż 220 wyrazów. Napisanie wypracowania będzie wymagało

¹ Czas trwania egzaminu może zostać wydłużony w przypadku zdających ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnymi. Szczegóły są określone w *Komunikacie dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w sprawie szczegółowych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu eksternistycznego dla danej sesji egzaminacyjnej*.

odwołania się do obowiązkowej lektury szkolnej oraz/lub do utworu bądź utworów samodzielnie wybranych przez zdającego.

W arkuszu egzaminacyjnym znajdują się zarówno zadania zamknięte, jak i otwarte.

Zadania zamknięte to takie, w których zdający wybiera odpowiedź spośród podanych. Mogą to być:

- zadania wyboru wielokrotnego
- zadania typu prawda-falsz
- zadania na dobieranie.

Zadania otwarte to takie, w których zdający samodzielnie formułuje krótką lub dłuższą odpowiedź. Wśród zadań otwartych w arkuszu znajdują się:

- zadania z luką, wymagające uzupełnienia zdania bądź krótkiego tekstu jednym lub kilkoma wyrazami
- zadania krótkiej odpowiedzi, wymagające przede wszystkim stworzenia krótkiego tekstu (od jednego do kilku zdań), w tym zadania sprawdzające umiejętność tworzenia różnych form użytkowych
- zadanie rozszerzonej odpowiedzi, wymagające napisania wypracowania.

W zadaniach egzaminacyjnych szczególny nacisk zostanie położony na sprawdzanie umiejętności związanych z argumentowaniem, wnioskowaniem, formułowaniem opinii. Udzielenie poprawnej odpowiedzi będzie wymagało również kompetencji literackich (np. rozumienia sensu utworów), kulturowych (np. interpretacji plakatu), językowych (np. świadomego korzystania z różnych środków językowych), nabytych zarówno w branżowej szkole I stopnia, jak i w gimnazjum.

Liczbę zadań oraz liczbę punktów możliwych do uzyskania za poszczególne rodzaje zadań w obu częściach arkusza przedstawiono w poniższej tabeli.

Rodzaj zadań	Liczba zadań	Łączna liczba punktów	Udział w wyniku sumarycznym
zamknięte	12–16	ok. 18	ok. 40%
otwarte	10–12 (w tym wypracowanie)	ok. 22	ok. 60%
RAZEM	22–28	40	100%

Zadania **zamknięte** i zadania **otwarte z luką** są oceniane – w zależności od maksymalnej liczby punktów, jaką można uzyskać za rozwiązanie danego zadania – zgodnie z poniższymi zasadami:

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

ALBO

2 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna.

1 pkt – odpowiedź częściowo poprawna lub odpowiedź niepełna.

0 pkt – odpowiedź całkowicie niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Za rozwiązanie zadania **otwartego krótkiej odpowiedzi** będzie można otrzymać od 0 do 4 punktów. W tych zadaniach nie będzie oceniana poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna, chyba że w poleceniu zostanie określone inaczej. Schemat oceniania będzie opracowywany dla każdego zadania odrębnie.

Za napisanie **wypracowania** będzie można otrzymać maksymalnie **15 punktów**. Każda praca będzie oceniana według tych samych kryteriów. Oceniając pracę, egzaminatorzy będą przydzielali punkty w każdym z poniższych kryteriów.

I. Spełnienie formalnych warunków polecenia (maksymalnie 1 punkt)

Sprawdzając wypracowanie zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie oceniał, czy:

- nie występuje w nim błąd kardynalny;
- wypowiedź w co najmniej jednym fragmencie dotyczy problemu wskazanego w poleceniu;
- napisane wypracowanie jest w jakiegokolwiek części wypowiedzią argumentacyjną;
- w wypracowaniu zdający odwołał się do lektury obowiązkowej z listy lektur zamieszczonej w arkuszu egzaminacyjnym.

<ul style="list-style-type: none"> • W wypracowaniu nie występuje błąd kardynalny. ORAZ • W wypracowaniu jest odwołanie do lektury obowiązkowej z listy lektur zamieszczonej w arkuszu egzaminacyjnym. ORAZ • Wypracowanie przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu. ORAZ • Wypracowanie przynajmniej częściowo jest wypowiedzią argumentacyjną. 	1 pkt
<ul style="list-style-type: none"> • Wypracowanie nie spełnia któregośkolwiek z warunków określonych w kategorii „1 pkt”. ALBO • Wypowiedź jest napisana w formie planu albo w punktach. 	0 pkt

Uwaga: jeżeli w kryterium *Spełnienie formalnych warunków polecenia* przyznano 0 pkt, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 pkt.

II. Kompetencje literackie i kulturowe (0–5 pkt)

Oceniając wypracowanie w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał, czy:

- zdający wykorzystał znajomość lektury obowiązkowej (wskazanej w poleceniu bezpośrednio lub ogólnie), a także innych utworów (jeżeli polecenie tego wymagało) w sposób funkcjonalny, tzn. np. czy przywołał w pracy takie wydarzenia albo omówił takie wątki, które istotnie wspierają jego tok rozumowania albo dobrze ilustrują to, o czym pisze;
- przedstawił bogatą argumentację;
- nie popełnił błędów rzeczowych, w tym błędów kardynalnych, zarówno w odniesieniu do przywołanych tekstów literackich oraz kontekstów, jak i wykorzystanej terminologii historycznoliterackiej oraz/lub teoretycznoliterackiej.

5 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Pogłębiona argumentacja. • Argumenty odwołujące się np. do faktów, logiki, emocji, zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej. • Argumenty/przykłady uporządkowane, np. zhierarchizowane.
4 pkt	Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 pkt i niektóre na 5 pkt.

3 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnowa argumentacja; w wypowiedzi brak wnikliwości. • Niektóre argumenty zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej. • Argumenty/przykłady częściowo uporządkowane.
2 pkt	Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 pkt i niektóre na 3 pkt.
1 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Podjęta próba argumentowania. • Ograniczenie do wyliczenia powierzchownie omówionych przykładów, powiązanych z problemem określonym w temacie.
0 pkt	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

III. Kompozycja (0–1 pkt)

Oceniając wypowiedź zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in., czy:

- kompozycja wypracowania jest funkcjonalna wobec tematu oraz czy jest konsekwentna;
- wypracowanie jest spójne wewnątrzakapitowo i międzyakapitowo;
- wypowiedź jest podzielona na odpowiednio wyodrębnione graficznie akapity, z których każdy stanowi logicznie zorganizowaną, zwartą całość.

<ul style="list-style-type: none"> • Kompozycja wypracowania jest funkcjonalna wobec tematu i konsekwentna. ORAZ • Wypracowanie jest spójne w obrębie akapitu i między akapitami. ORAZ Dopuszczalne są 2 usterki w zakresie: spójności ALBO logiki wypowiedzi, ALBO podziału wypowiedzi na funkcjonalne akapity. 	1 pkt
Wypracowanie nie spełnia warunków określonych w kategorii „1 pkt”.	0 pkt

IV. Styl (0–1 pkt)

Oceniając wypowiedź zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in., czy:

- styl wypowiedzi jest stosowny, tzn. czy zdający konsekwentnie posługuje się jednym, wybranym stylem, a jeżeli miesza różne style w wypowiedzi – to czy jest to uzasadnione (czy czemuś to służy, jest funkcjonalne);
- zdający nie napisał wypowiedzi, stosując słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego w odmianie mówionej.

1 pkt	Styl w całości lub w przeważającej części stosowny, tj. adekwatny do odmiany pisanej języka oraz do sytuacji komunikacyjnej (jednorodny albo funkcjonalnie niejednorodny).
0 pkt	Wypracowanie nie spełnia warunków określonych w kategorii „1 pkt”.

V. Język (0–4 pkt)

Oceniając wypowiedź w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in., czy:

- zdający poprawnie użył w wypowiedzi różnych rodzajów zdań i bogatej leksyki (np. frazeologizmów, wyrazów rzadziej używanych w języku polskim), czy też ograniczył się do najprostszych środków językowych;
- środki językowe, których użył zdający, pozwalają mu zrealizować temat w sposób swobodny i precyzyjny, czy też pobieżny, sprawiający trudność w zrozumieniu tekstu.

Oceniając język wypowiedzi, egzaminator najpierw oceni zakres użytych środków językowych, a następnie – ich poprawność. Sprawdzi m.in., w jakim stopniu zachowano poprawność składniową, frazeologiczną, fleksyjną i leksykalną wypowiedzi. W ocenie uwzględni liczbę wszystkich błędów językowych, które zdający popełnił w wypracowaniu.

Zakres środków	Poprawność środków				
	nie więcej niż 2 błędy językowe	3–4 błędy językowe	5–6 błędów językowych	7–9 błędów językowych	10 lub więcej błędów językowych
szeroki zakres środków językowych, tzn. • zróżnicowana składnia • zróżnicowana leksyka, w tym np. bogata frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
zadowalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne / odpowiednie do realizacji tematu	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt
wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste / ograniczone, utrudniające realizację tematu	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt	0 pkt

VI. Ortografia (0–2 pkt)

Oceniając wypowiedź zdającego w tym kryterium, egzaminator sprawdzi, w jakim stopniu zachowano poprawność ortograficzną wypowiedzi.

2 pkt	Nie więcej niż 1 błąd ortograficzny.
1 pkt	2–3 błędy ortograficzne.
0 pkt	4 lub więcej błędów ortograficznych.

VII. Interpunkcja (0–1 pkt)

Oceniając wypowiedź zdającego w tym kryterium, egzaminator uwzględni liczbę i rodzaj błędów interpunkcyjnych popełnionych w wypowiedzi.

1 pkt	Nie więcej niż 5 błędów interpunkcyjnych.
0 pkt	6 lub więcej błędów interpunkcyjnych.

Uwagi dodatkowe

- Jeżeli wypowiedź w całości jest nie na temat, egzaminator oceni ją na 0 punktów.
- Jeżeli w wypowiedzi zdający w ogóle nie odwołał się do treści lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu, za całą wypowiedź egzaminator nie przyzna punktów.
- Jeżeli wypowiedź jest nieczytelna, egzaminator oceni ją na 0 punktów.
- Jeżeli wypowiedź nie zawiera w ogóle rozwinięcia (np. zdający napisał tylko wstęp), egzaminator przyzna 0 punktów w każdym kryterium.

- Jeżeli wypowiedź zawiera liczbę słów mniejszą niż wskazana w arkuszu egzaminacyjnym, wypracowanie zostanie ocenione wyłącznie w kryteriach: *spełnienie formalnych warunków polecenia, kompetencje literackie i kulturowe oraz kompozycja*. W pozostałych kryteriach egzaminator przyzna 0 punktów.
- Jeżeli praca będzie napisana drukowanymi literami, egzaminator przyzna 0 punktów w kryterium *ortografia*.
- Jeżeli wypowiedź jest napisana niesamodzielnie, np. zawiera fragmenty odtworzone z podręcznika, zadania zawartego w arkuszu egzaminacyjnym lub innego źródła, w tym internetowego, lub jest przepisana od innego zdającego, wówczas w przypadku takiego zdającego egzamin z języka polskiego zostanie unieważniony.
- Zabronione jest pisanie wypowiedzi obraźliwych, wulgarnych lub propagujących postępowanie niezgodne z prawem. W przypadku takich wypowiedzi zostanie podjęta indywidualna decyzja dotycząca danej pracy, np. nie zostaną przyznane punkty za styl i język lub cała wypowiedź nie będzie podlegała ocenie.

PRZYKŁADOWY ARKUSZ EGZAMINACYJNY

W Informatorze zamieszczono *Przykładowy arkusz egzaminacyjny* oraz *Zasady oceniania rozwiązań zadań*. *Przykładowy arkusz egzaminacyjny* zawiera instrukcję dla zdającego oraz zestaw przykładowych zadań egzaminacyjnych. Przy każdym zadaniu w arkuszu podano liczbę punktów możliwych do uzyskania za jego rozwiązanie (po numerze zadania).

W *Zasadach oceniania rozwiązań zadań* dla każdego zadania podano:

- najważniejsze wymagania ogólne i szczegółowe, które są sprawdzane w tym zadaniu;
- zasady oceniania;
- poprawne rozwiązanie każdego zadania zamkniętego oraz przykładowe rozwiązanie każdego zadania otwartego.

Arkusze zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny
©CKE 2013

PESEL (wpisuje zdający)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

DJPP-100-22XX

EGZAMIN EKSTERNISTYCZNY Z JĘZYKA POLSKIEGO

BRANŻOWA SZKOŁA II STOPNIA

Czas pracy 150 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 17 stron (zadania 1–25). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Zapoznaj się uważnie ze źródłami, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj tylko na podstawie źródeł i tylko własnymi słowami – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tylko odpowiedzi, o ile Cię poproszono.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
7. Na tej stronie i na karcie punktowania wpisz swój numer PESEL. Na karcie punktowania zamaluj pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz właściwe. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Pamiętaj, że w razie stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązania zadań egzaminacyjnych lub zakłócenia prawidłowego przebiegu egzaminu w sposób, który utrudnia pracę pozostałym osobom zdającym, przewodniczący zespołu nadzorującego egzamin przerywa i unieważnia egzamin eksternistyczny.

Życzymy powodzenia!

Za rozwiązanie wszystkich zadań można otrzymać łącznie **40 punktów**.

LEKTURY OBOWIĄZKOWE

I. Teksty poznawane w całości

- *Bogurodzica*
- Jan Kochanowski – wybrane pieśni, treny (inne niż w gimnazjum) i psalm
- Adam Mickiewicz – *Dziady część III* oraz *Pan Tadeusz*
- Bolesław Prus, *Lalka*
- Stanisław Wyspiański, *Wesele*
- Bruno Schulz – wybrane opowiadanie

II. Teksty poznawane w całości lub w części

- Witold Gombrowicz, *Ferdydurke*

Przeczytaj tekst 1. i wykonaj zadania.

Tekst 1.

Anna Krzemińska

Szafa monarchy

1. Wygląd władcy miał znaczenie prestiżowe, więc zamawianie tkanin, szycie na miarę i ubieranie króla stanowiło cały rytuał, którym zajmował się służący zwany szatnym. Oczywiście to, co nosił władca, było wzorem dla poddanych. W XVII wieku w Polsce obowiązywał strój kontuszowy – symbol obrony wiary i wartości rycerskich. Jan III Sobieski utrwalił go, zmilitaryzował i wtórnice zorientalizował. Jednak zanim zwycięzca spod Wiednia rozmiłował się w czapkach krymskich, kaftanach i broni tureckiej, w młodości był pod silnym urokiem mody zachodniej, szczególnie francuskiej.

2. Co prawda Jakub Sobieski życzył sobie, by jego synowie Marek i Jan ubierali się po staroświecku, ale podczas studiów w Krakowie i w trakcie *grand tour*¹ po Europie zdarzało się im „występować w koronkach i kapeluszach *à la mousquetaire*”², gdyż francuski obyczaj stanowił dla młodzieńców „ideał ludzkiej doskonałości”. Potem, już jako król Jan III, nosił się po sarmacku, ale zdarzało mu się ulegać Marysienke i zakładać podarowane przez nią francuskie prezenty.

3. Na dworze w Wilanowie dominował orientalizujący sarmatyzm. Wpływy wschodnie w polskim stroju szlacheckim pojawiły się już w XV wieku wraz z tureckimi i perskimi kupcami, którzy przywozili ze sobą kobierce, przetykane złotymi i srebrnymi nićmi jedwabie. Wschodnie pochodzenie mają nie tylko tkaniny, ale i krój niektórych strojów, np. szarawary³ i pasy kontuszowe, symbol polskości i patriotyzmu. Typowo orientalne jest zamiłowanie do intensywnych barw, bogatych haftów, ozdób oraz krzywych szabli i kałkanów (okrągłych lekkich tarcz). Nic dziwnego, że podczas bitwy pod Wiedniem polscy żołnierze byli trudni do odróżnienia od tureckich.

4. W skład stroju kontuszowego wchodził zapinany od góry do dołu na małe guziczki żupan z sukna, wełny, adamaszku lub aksamitu w kolorze czerwonym lub żółtym, na który wkładano wierzchni kaftan. Najpierw była to pochodząca ze Wschodu delia, czyli rodzaj podbitej futrem peleryny z rozciętymi rękawami, spinanej pod szyją broszą lub pętlką, z futrzanym kołnierzem. Potem wyparł ją rodzimy kontusz. Był on u góry dopasowany i zapinany na cztery guziki, a od przepasanej pasem talii poszerzany przez kloszowane fałdy.

5. Przykładanie dużej wagi do strojów było charakterystyczne dla większości władców w XVII-wiecznej Europie, co wynikało ze wzrostu znaczenia dworskiej etykiety, jaką promował na swym dworze Ludwik XIV. Jednak w przypadku Sobieskiego, poza wpływami z Wersalu i naciskami ze strony jego francuskiej żony elegantki, chodziło o autentyczną słabość do pięknych strojów. Świadczą o tym listy do Marysienki. 12 października 1666 roku pisał do niej, że „męczył się z krawcem jak z niedźwiedziem”. Dwa lata później, 8 marca, dziękując jej za prezent, chwalił diamentowe guziki, bo „jeden drugiemu lustr⁴ cudowny daje”. Dwa miesiące później prosił ją, by z Paryża przywozła mu zegarek, „oby był złoty, nie bardzo wielki, z puzderkiem pięknym”. Z listów wiemy też, że Sobieski sypiał w wiązonym pod szyją czepku płóciennym, co w tamtych czasach było dość powszechne zarówno wśród kobiet, które nie chciały sobie popsuć fryzury, jak i panów, szczególnie tych w średnim wieku, którzy zaczęli łysieć i marzli w niedogranych domach.

6. Po śmierci króla polscy szlachcice i możnowładcy coraz bardziej ulegali wpływom z Zachodu i kontusze zaczęto zastępować frakami.

¹ *Grand tour* – rodzaj podróżowania przez młodych Europejczyków w celu zdobycia wiedzy, nabrania ogłady.

² *À la mousquetaire* – jak muszkietierowie, w stylu muszkietierów.

³ Szarawary – szerokie, długie, bufiaste spodnie.

⁴ Lustr (dawn.) – blask, połysk.

Na podstawie: Anna Krzemińska, *Szała monarchy*, „Polityka. Pomocnik Historyczny” 2019, nr 6.

Zadanie 1. (0–1)

Dlaczego Jan III Sobieski przywiązywał dużą wagę do strojów? Zaznacz wszystkie przyczyny, które wymienia autorka tekstu 1.

- A. Presja żony.
- B. Pragnienie wyróżnienia się.
- C. Chęć podobania się kobietom.
- D. Zamiłowanie do pięknych strojów.
- E. Wzrost znaczenia dworskich konwenansów.
- F. Oddziaływanie mody promowanej przez Ludwika XIV.

Zadanie 2. (0–1)

W wykropkowane miejsca 1–5 wpisz nazwy części stroju ukazanego na poniższym portrecie Sarmaty. Określenia wybierz z tekstu 1.

Jean Pierre Norblin, *Szlachcic polski*, Gabinet Rycin Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego; pl.wikipedia.org

Zadanie 3. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A lub B, a następnie 1., 2. albo 3.

Cytaty zamieszczone w 5. akapicie artykułu Anny Krzemińskiej służą

A.	poparciu tezy,	że	1.	Jan III Sobieski miał słabość do pięknych strojów i dodatków.
	B.		podważeniu tezy,	2.
3.				władca z upodobaniem nosił się po sarmacku i tego samego wymagał od poddanych.

Zadanie 4. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń dotyczących budowy tekstu 1. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Akapit 3. pełni funkcję komentarza – uzupełnia problematykę podjętą w akapicie 2.	P	F
Akapit 6. pełni funkcję podsumowania, w którym sformułowano wnioski końcowe.	P	F

Zadanie 5. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Rozważania autorki tekstu 1. koncentrują się wokół słów kluczy

- A. „mąż” i „żona”. C. „król” i „władza”.
B. „strój” i „moda”. D. „broń” i „szlachta”.

Zadanie 6. (0–2)

6.1. Podaj współczesny odpowiednik wyrazu *szatny*, którego użyto w 1. akapicie artykułu Agnieszki Krzemińskiej.

.....

6.2. Utwórz za pomocą odpowiedniego formantu dodanego do tematu słowotwórczego wyodrębnionego w wyrazie *szatny* wyraz, który będzie wskazywał na miejsce i należał do tej samej rodziny wyrazów.

.....

Zadanie 7. (0–1)

Sformułuj argument, którym potwierdzisz tezę, że tekst Agnieszki Krzemińskiej jest artykułem popularnonaukowym.

Tekst Agnieszki Krzemińskiej jest artykułem popularnonaukowym, ponieważ

.....

.....

Przeczytaj tekst 2. i wykonaj zadania.

Tekst 2.

Hieronim Lippomano

Pamiętnik posła weneckiego w Polsce z 1575 roku

Szlachta, wspaniałe, w różne kolory, przyodziewa szaty: nie tylko z jedwabiu, ale ze złota i srebra, używają futer najdroższych. Noszą się rozmaicie – niektórzy z włoska, niektórzy po węgiersku, najwięcej w poważnym stroju polskim, podgoliwają włosy, u butów noszą podkówki. Latem mają czapeczki, w zimie kołpaki aksamitne i sobolowe z kitami drogich kamieni. Zwykli także i konie swoje stroić w złoto, srebro i perły, strzemiona ich złote. Podobnyż przepych w szablach i bułatach¹. Niejeden, aby się świetnie pokazać, wydaje więcej, aniżeli pozwala stan jego majątku, albowiem Polacy lubią przepych i prześcigają się w zbytkach, aby wzbudzić podziw i zyskać poklask².

¹ Bułat – rodzaj miecza.

² Poklask – uznanie publiczne.

Na podstawie: *Zbiór pamiętników historycznych o dawnej Polsce*, Warszawa 1822.

Zadanie 8. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Hieronim Lippomano zaczerpnął informacje o polskiej szlachcie z

- A. własnych obserwacji.
- B. relacji podróżników.
- C. listów dyplomatów.
- D. dawnych kronik.

Zadanie 9. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Opinię posła weneckiego zawiera wypowiedzenie:

- A. *Latem mają czapeczki, w zimie kołpaki aksamitne i sobolowe z kitami drogich kamieni.*
- B. *Noszą się rozmaicie – niektórzy z włoska, niektórzy po węgiersku, najwięcej w poważnym stroju polskim, podgoliwają włosy, u butów noszą podkówki.*
- C. *Zwykli także i konie swoje stroić w złoto, srebro i perły, strzemiona ich złote.*
- D. *Polacy lubią przepych i prześcigają się w zbytkach, aby wzbudzić podziw i zyskać poklask.*

Zadanie 10. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Polska szlachta opisana przez Lippomano wyznawała zasadę

- A. *Gość w dom, Bóg w dom.*
- B. *Choć bez kontusza, ale dzielna dusza.*
- C. *Zastaw się, a postaw się.*
- D. *Czerwone cholewy do stołu, a czarne za drzwi.*

Zapoznaj się z reprodukcją 1. i wykonaj zadania.

Reprodukcja 1.

Daniel Schultz

Portret Jana III Sobieskiego w kostiumie [...]

upload.wikimedia.org

Zadanie 11. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Uwidocznione na reprodukcji zwieńczenie głowy króla Jana III Sobieskiego laurem nawiązuje do tradycji

- A. antycznej.
- B. średniowiecznej.
- C. barokowej.
- D. romantycznej.

Zadanie 12. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń dotyczących obrazu Daniela Schultza. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Władca przedstawiony na obrazie jest stylizowany na rzymskiego wodza.	P	F
Purpurowy płaszcz oraz hełm leżący na stoliku symbolizują skromność i pokorę.	P	F
Portret monarchy jest przedstawieniem heroicznym.	P	F

Zadanie 13. (0–1)

Którego związku frazeologicznego nie użyjesz, opisując sposób przedstawienia króla na obrazie? Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. zbierać laury
- B. sięgać po laury
- C. spocząć na laurach
- D. zasługiwać na laury

Zadanie 14. (0–1)

Wyjaśnij znaczenie aforyzmu Stanisława Jerzego Leca *Sięgaj po laur! Ale nie z cudzej głowy.*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Przeczytaj tekst 3. i wykonaj zadania.

Tekst 3.

Adam Mickiewicz

Pan Tadeusz

Był to Rejent; sam siebie Rejentem ogłosił;
Nikt go nie poznał; dotąd polskie suknie nosił,
Lecz teraz Telimena, przyszła żona, zmusza
Warunkiem intercyzy wyrzec się kontusza;
Więc się Rejent rad nierad po francusku przebrał.
Widno, że mu frak duszy połowę odebrał.
Stąpa, jakby kij połknął, prosto, nieruchawo,
Jak żuraw; nie śmie spojrzeć ni w lewo, ni w prawo;
Mina gęsta, lecz z miny widać, że jest w męce,
Nie wie, jak się pokłonić, gdzie ma podziąć ręce,
On, co tak gesty lubił! Ręce za pas sadził –
Nie masz pasa – tylko się po żołądku gładził;
Postrzegł omyłkę; bardzo zmieszał się, spiekł raka
I ręce obie schował w jedną kieszeń fraka.
Idzie jakby przez różgi śród szeptów i drwinek,
Wstydząc się za frak, jakby za niecny uczynek;
Aż spotkał oczy Maćka i zadrzał z bojaźni.
Maciej dotąd z Rejentem żył w wielkiej przyjaźni,
Teraz wzrok nań obrócił tak ostry i dziki,
Że Rejent zbladnął, zaczął zapinać guziki,
Myśląc, że Maciej wzrokiem suknie z niego złupi;
Dobrzyński tylko dwakroć wyrzekł głośno: «Głupi!» –
I tak strasznie zgorszył się z Rejenta przebrania,
Że zaraz wstał od stołu i bez pożegnania
Wymknąwszy się, wsiadł na koń, wrócił do zaścianka.
A tymczasem Rejenta nadobna kochanka,
Telimena, roztacza blaski swej urody
I ubiór od stóp do głów co najświeższej mody.
Jaką miała sukienkę, jaki strój na głowie,
Daremnie pisać, pióro tego nie wypowie,
Chyba pędzel by skreślił te tiule, ptyfienie²,
Blondyny³, kaszemiry⁴, perły i kamienie,
I oblicze różane, i żywe wejście.

¹ Intercyza – umowa przedślubna ustalająca sprawy majątkowe przyszłych małżonków.

² Ptyfienia – cienka, przezroczysta tkanina.

³ Blondyna – dawn. cienka koronka klockowa z surowego jedwabiu.

⁴ Kaszemir, *współcz.* kaszmir – cienka, miękka tkanina z wełny kóz kaszmirskich, charakteryzująca się bardzo cienkimi włóknami, co zapewnia jej wyjątkową puszystość.

Zadanie 15. (0–1)

Na podstawie tekstu 3. wyjaśnij, dlaczego Maciej Dobrzyński nazwał swego przyjaciela Rejenta głupim.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 16. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Za wspólną przyczynę noszenia francuskich strojów przez Rejenta (tekst 3.) i Sobieskiego (tekst 1.) można uznać

- A. słabość do pięknych ubrań.
- B. pragnienie wyróżnienia się.
- C. uleganie ukochanej kobiecie.
- D. chęć nadążania za najnowszą modą.

Zadanie 17. (0–1)

Wyjaśnij różnicę znaczeniową słów *ubranie* i *przebranie*, użytych w tekście 3. W odpowiedzi wykorzystaj przykład Rejenta i Telimeny.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 18. (0–1)

Przeczytaj definicję wyrazu *suknia*.

1. »wierzchni strój kobiecy okrywający tułów oraz częściowo nogi i ręce, zwłaszcza strój uroczysty, bogaty«
◇ *fraz. przestarz.* suknia duchowna, kapłańska, zakonna
2. *łow.* »sierść niektórych zwierząt, upierzenie niektórych ptaków«
3. *gw.* »sukmana«
4. *daw.* częściej w *lm* »strój wierzchni męski lub kobiecy«
przysł. dziś żywe: Nie suknia zdoła człowieka, ale człowiek suknię.
5. »ubiór, ubranie«

Na podstawie: *Słownik języka polskiego*, pod red. Mieczysława Szymczaka, Warszawa 1981;
Słownik języka polskiego, pod red. Witolda Doroszewskiego, Warszawa 1996.

Wyjaśnij, jak zmieniło się znaczenie wyrazu *suknia* od XIX wieku do współczesności. Odwołaj się do definicji słownikowej i do zamieszczonego poniżej fragmentu *Pana Tadeusza*.

Był to Rejent; sam siebie Rejentem ogłosił;
Nikt go nie poznał; dotąd polskie suknie nosił [...].

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 19. (0–1)

Do podanych cytatów z tekstu 3. dopisz nazwy środków stylistycznych, których są one przykładem. Nazwy środków wybierz spośród podanych.

porównanie, przerośnia, epitet, wyliczenie, oksymoron, paralelizm,
hiperbola, ożywienie, anafora, powtórzenie

Cytat	Nazwa środka stylistycznego
<i>Widno, że mu frak duszy połowę odebrał.</i>	
[Rejent] <i>Stąpa, jakby kij połknął, [...]</i> <i>Jak żuraw [...]</i>	
[...] <i>tiule, ptyfienie,</i> <i>Blondyny, kaszemiry, perły i kamienie.</i>	

Zadanie 20. (0–1)

Oceń prawdziwość zdań dotyczących lektury *Pan Tadeusz* Adama Mickiewicza. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

W tym samym dniu co Telimena i Rejent zaręczają się jeszcze dwie inne pary.	P	F
Narzeczonemu błogosławieństwa udzielił ksiądz Jacek Soplica.	P	F
Uczta zaręczynowa została zorganizowana w Soplicowie w 1811 roku przed kampanią napoleońską w Rosji.	P	F

Zadanie 21. (0–1)

Co jest wspólną cechą tekstów 1., 2. i 3.? Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. Opisują wielkie czyny Polaków.
- B. Są poświęcone tej samej tematyce.
- C. Wszystkie pełnią funkcję informacyjną.
- D. Ukazują polską szlachtę w krzywym zwierciadle.

Przeczytaj tekst 4. i wykonaj zadania.

Tekst 4.

Ignacy Krasicki

Człowiek i wilk

Szedł podróżny w wilczurze¹, zaszedł mu wilk drogę.
„Znaj z odzieży – rzekł człowiek – co jestem, co mogę”.
Wprzód się rozśmiał, rzekł potem człeku wilk ponury:
„Znam, żeś słaby, gdy cudzej potrzebujesz skóry”.

¹ Wilczura – daw. futro z wilczych skór.

Ignacy Krasicki, *Bajki*, Kraków 1975.

Zadanie 22. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Tekst 4. nie ma charakteru

- A. narracyjnego.
- B. satyrycznego.
- C. alegorycznego.
- D. dydaktycznego.

Zadanie 23. (0–1)

Sformułuj pouczenie płynące z bajki Ignacego Krasickiego.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 24. (0–1)

Znajdź w osiemnastowiecznym utworze Krasickiego dowód, że język polski się zmienia. Zapisz formę dawną oraz współczesną wybranego wyrazu, wyrażenia bądź zwrotu.

..... —

forma dawna forma współczesna

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający: 1) rozumie teksty o skomplikowanej budowie; 2) dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu.	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. 1. Czytanie [...]. Zdający: 1) odczytuje sens całego tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych, zdań, grup zdań uporządkowanych w akapicie [...]) oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; potrafi objaśnić ich sens [...] na tle całości; 2) rozpoznaje specyfikę tekstów [...] popularnonaukowych; [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte; 5) wyróżnia [...] twierdzenia w tekście argumentacyjnym [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna – cztery poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

A D E F

Zadanie 2. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający: 1) rozumie teksty o skomplikowanej budowie; 2) dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu.	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. 1. Czytanie [...]. Zdający: 1) odczytuje sens całego tekstu (a w nim znaczenia wyrazów [...]) oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; potrafi objaśnić ich sens [...] na tle całości; 2) rozpoznaje specyfikę tekstów [...] popularnonaukowych; [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte; 5) wyróżnia [...] twierdzenia w tekście argumentacyjnym [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna – pięć poprawnych odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. *czapka krymska* (posługując się wiedzą własną z historii, można podać nazwę *kołpak*)
2. *żupan*
3. *kontusz* lub *kaftan*
4. *pas kontuszowy* (dopuszcza się określenie użyte w *Panu Tadeuszu* – *pas słucki*)
5. *broń turecka* (dopuszczalne jest użycie jednego z określeń: *krzywa szabla*, *karabela*)

Zadanie 3. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający: 1) rozumie teksty o skomplikowanej budowie; 2) dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu.	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. 1. Czytanie [...]. Zdający: 1) odczytuje sens całego tekstu (a w nim [...] zdań, grup zdań uporządkowanych w akapicie [...]) oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; potrafi objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości; 2) rozpoznaje specyfikę tekstów [...] popularnonaukowych; [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte; 5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

A1

Zadanie 4. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający: 1) rozumie teksty o skomplikowanej budowie; 2) dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu.	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. 1. Czytanie [...]. Zdający: 1) odczytuje sens całego tekstu (a w nim znaczenia [...] grup zdań uporządkowanych w akapicie [...]) [...]; potrafi objaśnić ich [...] funkcję na tle całości;

	2) rozpoznaje specyfikę tekstów [...] popularnonaukowych; [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte.
--	--

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

F F

Zadanie 5. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający:</p> <p>2) dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu.</p> <p>II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający:</p> <p>1) stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki.</p>	<p>II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. [...]</p> <p>3. Interpretacja. Zdający:</p> <p>1) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu ([...] słowa kluczowe [...]).</p>

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

B

Zadanie 6. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający:</p> <p>3) rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji.</p>	<p>I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.</p> <p>1. Czytanie [...]. Zdający:</p> <p>2) rozpoznaje specyfikę tekstów [...] popularnonaukowych; [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte;</p> <p>4) wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście.</p> <p>II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. [...]</p>

	<p>2. Analiza. Zdający:</p> <p>3) analizując teksty dawne, dostrzega różnice językowe ([...] leksykalne) wynikające ze zmian historycznych.</p> <p>3. Świadomość językowa. Zdający:</p> <p>1) analizuje i definiuje [...] znaczenia słów.</p>
--	---

6.1.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

krawiec, osoba szyjąca ubrania

LUB

garderobiany

LUB

stylista, projektant mody, osoba projektująca ubrania

6.2.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

szatnia

Zadanie 7. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający:</p> <p>3) rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji.</p>	<p>I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.</p> <p>1. Czytanie [...]. Zdający: 2) rozpoznaje specyfikę tekstów [...] popularnonaukowych; [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte;</p> <p>4) wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście.</p>

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Tekst Agnieszki Krzemińskiej jest artykułem popularnonaukowym, ponieważ

- autorka posługuje się przystępnym i zrozumiałym językiem
- w ograniczonym zakresie posługuje się terminologią fachową, którą wyjaśnia w przypisach
- używa obrazowego słownictwa; stosuje przerywniki i ciekawostki w toku narracji.

Zadanie 8. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający:</p> <p>1) rozumie teksty o skomplikowanej budowie;</p> <p>2) dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu.</p> <p>II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający:</p> <p>2) w interpretacji tekstu kultury wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany;</p> <p>3) poznaje niezbędne dla lektury fakty z historii literatury i innych dziedzin.</p>	<p>I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.</p> <p>1. Czytanie [...]. Zdający:</p> <p>1) odczytuje sens całego tekstu [...];</p> <p>3) rozpoznaje typ nadawcy [...] tekstu;</p> <p>4) wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście.</p> <p>II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. [...]</p> <p>3. Interpretacja. Zdający:</p> <p>2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty ([...] historyczne).</p>

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

A

Zadanie 9. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający:</p> <p>1) rozumie teksty o skomplikowanej budowie;</p> <p>2) dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu.</p> <p>II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający:</p> <p>2) w interpretacji tekstu kultury wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany;</p>	<p>I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.</p> <p>1. Czytanie [...]. Zdający:</p> <p>1) odczytuje sens całego tekstu ([...] zdań [...]); potrafi objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości;</p> <p>4) wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście.</p> <p>3. Świadomość językowa. Zdający:</p>

<p>3) poznaje niezbędne dla lektury fakty z historii literatury i innych dziedzin.</p>	<p>7) odróżnia słownictwo neutralne od [...] wartościującego [...]. II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. [...] 3. Interpretacja. Zdający: 2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty ([...] historyczne).</p>
--	--

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

D

Zadanie 10. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający: 1) rozumie teksty o skomplikowanej budowie; 2) dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu. II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający: 2) w interpretacji tekstu kultury wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany; 3) poznaje niezbędne dla lektury fakty z historii literatury i innych dziedzin.</p>	<p>I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. 1. Czytanie [...]. Zdający: 1) odczytuje sens całego tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych, zdań, grup zdań uporządkowanych w akapicie, odróżnia znaczenie realne i etymologiczne) oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; potrafi objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości. 3. Świadomość językowa. Zdający: 7) odróżnia słownictwo neutralne od [...] wartościującego [...]. II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. [...] 1. Wstępne rozpoznanie. Zdający: 2) rozpoznaje i określa problematykę utworu. 3. Interpretacja. Zdający: 2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty ([...], kulturowe, [...], historyczne); 5) odczytuje treści alegoryczne i symboliczne utworu. 4. Wartości i wartościowanie. Zdający: 2) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe i uniwersalne.</p>

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

C

Zadanie 11. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający: 2) w interpretacji tekstu kultury wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany; 4) odczytuje rozmaite sensy dzieła; 5) dokonuje interpretacji porównawczej.	II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. [...] 1. Wstępne rozpoznanie. Zdający: 2) rozpoznaje i określa problematykę utworu. 2. Analiza. Zdający: 2) dostrzega w [...] utworach cechy charakterystyczne określonej epoki [...]. 3. Interpretacja. Zdający: 1) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu [...]; 2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty (np. literackie, kulturowe, [...], biograficzne, historyczne); 5) odczytuje treści alegoryczne i symboliczne utworu. 4. Wartości i wartościowanie. Zdający: 2) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe i uniwersalne.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

A

Zadanie 12. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający: 2) w interpretacji tekstu kultury wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany; 4) odczytuje rozmaite sensy dzieła; 5) dokonuje interpretacji porównawczej.	II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. [...] 1. Wstępne rozpoznanie. Zdający: 2) rozpoznaje i określa problematykę utworu. 2. Analiza. Zdający: 2) dostrzega w [...] utworach cechy charakterystyczne określonej epoki [...].

	<p>3. Interpretacja. Zdający:</p> <p>1) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu [...];</p> <p>2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty (np. literackie, kulturowe, [...], biograficzne, historyczne);</p> <p>5) odczytuje treści alegoryczne i symboliczne utworu.</p> <p>4. Wartości i wartościowanie. Zdający:</p> <p>2) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe i uniwersalne.</p>
--	---

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna – trzy poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

P F P

Zadanie 13. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający:</p> <p>3) rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji.</p> <p>II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający:</p> <p>2) w interpretacji tekstu kultury wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany;</p> <p>4) odczytuje rozmaite sensy dzieła;</p> <p>5) dokonuje interpretacji porównawczej.</p>	<p>I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.</p> <p>3. Świadomość językowa. Zdający:</p> <p>1) analizuje [...] znaczenia słów;</p> <p>7) odróżnia słownictwo neutralne od emocjonalnego i wartościującego, oficjalne od swobodnego [...].</p> <p>II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. [...]</p> <p>3. Interpretacja. Zdający:</p> <p>1) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu [...];</p> <p>2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty (np. literackie, kulturowe, [...], biograficzne, historyczne);</p> <p>5) odczytuje treści alegoryczne i symboliczne utworu.</p> <p>4. Wartości i wartościowanie. Zdający:</p> <p>2) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe i uniwersalne.</p>

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

C

Zadanie 14. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający: 2) w interpretacji tekstu kultury wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany; 4) odczytuje rozmaite sensy dzieła; 5) dokonuje interpretacji porównawczej.	II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. [...] 3. Interpretacja. Zdający: 1) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu [...]; 2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty (np. literackie, kulturowe, filozoficzne, [...], biograficzne, historyczne); 5) odczytuje treści alegoryczne i symboliczne utworu. 4. Wartości i wartościowanie. Zdający: 2) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe i uniwersalne.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- Każdy powinien starać się dokonać czegoś ważnego, ale nie wolno tego robić, przypisując sobie czyjeś osiągnięcia.
- Powinno się dążyć do sukcesów, jednak nie za wszelką cenę, np. wykorzystując dokonania innych ludzi bez ich zgody.
- Rozwijaj się, ale bez pogwałcenia prawa chroniącego własność intelektualną innej osoby.

Zadanie 15. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający: 1) rozumie teksty o skomplikowanej budowie; 2) dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu;	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. 1. Czytanie [...]. Zdający: 1) odczytuje sens całego tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych, zdań, grup zdań uporządkowanych w akapicie, odróżnia

<p>3) rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji; II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający: 2) w interpretacji tekstu kultury wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany; 3) poznaje niezbędne dla lektury fakty z historii literatury i innych dziedzin; 4) odczytuje rozmaite sensory dzieła.</p>	<p>znaczenie realne i etymologiczne) oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; potrafi objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości; 6) rozróżnia w dialogu odpowiedzi właściwe i unikowe; 7) rozpoznaje w wypowiedzi ironię [...]. 3. Świadomość językowa. Zdający: 7) odróżnia słownictwo neutralne od emocjonalnego i wartościującego, oficjalne od swobodnego; rozpoznaje i określa zasady jego stosowania w różnych sytuacjach komunikacyjnych. II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. [...] 1. Wstępne rozpoznanie. Zdający: 2) rozpoznaje i określa problematykę utworu. 2. Analiza. Zdający: 3) analizując teksty dawne, dostrzega różnice językowe (fonetyczne, leksykalne) wynikające ze zmian historycznych; 4) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera [...]. 3. Interpretacja. Zdający: 2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty (np. [...] kulturowe [...], historyczne). 4. Wartości i wartościowanie. Zdający: 2) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe i uniwersalne.</p>
---	--

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- Maciej nazwał Rejenta głupim dlatego, że ten ubrał się *po francusku*, zamiast założyć polski strój kontuszowy.
- Maciej nie pochwałił niczego, co cudzoziemskie, więc sposób dobrania stroju przez Rejenta odebrał jako utratę zdolności myślenia i przewidywania, a ponadto poczytał to wręcz za zdradę – nie tylko obyczajów, ale i przyjaciela.
- Maciej uważał, że uleganie narzeczonej to głupota. W jego odczuciu mężczyzna powinien mieć własne zdanie, nawet w takich kwestiach, jak ubiór.

Zadanie 16. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rozumie teksty o skomplikowanej budowie; 2) dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu. <p>II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2) w interpretacji tekstu kultury wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany; 3) poznaje niezbędne dla lektury fakty z historii literatury i innych dziedzin; 4) odczytuje rozmaite sensy dzieła; 5) dokonuje interpretacji porównawczej. 	<p>I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.</p> <p>1. Czytanie [...]. Zdający:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) odczytuje sens całego tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych, zdań, grup zdań uporządkowanych w akapicie [...]) oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; potrafi objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości. <p>II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. [...]</p> <p>1. Wstępne rozpoznanie. Zdający:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2) rozpoznaje i określa problematykę utworu. <p>2. Analiza. Zdający:</p> <ol style="list-style-type: none"> 5) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty (dostrzega cechy wspólne i różne). <p>3. Interpretacja. Zdający:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty (np. literackie, kulturowe, [...] historyczne); 3) określa funkcje, jakie pełnią w utworach podstawowe motywy (np. [...] miłości); 4) porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

C

Zadanie 17. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający:</p> <ol style="list-style-type: none"> 3) rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji. <p>II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający:</p>	<p>I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.</p> <p>1. Czytanie [...]. Zdający:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) odczytuje sens całego tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych, zdań, grup zdań

<p>2) w interpretacji tekstu kultury wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany;</p> <p>3) poznaje niezbędne dla lektury fakty z historii literatury i innych dziedzin.</p>	<p>uporządkowanych w akapicie, odróżnia znaczenie realne i etymologiczne) oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; potrafi objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości.</p> <p>3. Świadomość językowa. Zdający:</p> <p>1) analizuje i definiuje (w razie potrzeby z pomocą słowników) znaczenia słów.</p> <p>2. Analiza. Zdający:</p> <p>3) analizując teksty dawne, dostrzega różnice językowe (fonetyczne, leksykalne) wynikające ze zmian historycznych.</p>
--	---

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Przebranie to strój do przebierania się za kogoś lub za coś, *ubranie* to po prostu strój. Rejent założył *przebranie*, tym samym nie był sobą, udawał kogoś innego i w dodatku źle się w tej stylizacji czuł. Telimena założyła *ubranie*, bo strojem wyrażała samą siebie – strój podkreślał nie tylko jej urodę, lecz także charakter.

Zadanie 18. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający:</p> <p>3) rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji.</p> <p>II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający:</p> <p>2) w interpretacji tekstu kultury wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany;</p> <p>3) poznaje niezbędne dla lektury fakty z historii literatury i innych dziedzin.</p>	<p>I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.</p> <p>1. Czytanie [...]. Zdający:</p> <p>1) odczytuje sens całego tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych, zdań, grup zdań uporządkowanych w akapicie, odróżnia znaczenie realne i etymologiczne) oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; potrafi objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości.</p> <p>3. Świadomość językowa. Zdający:</p> <p>1) analizuje i definiuje (w razie potrzeby z pomocą słowników) znaczenia słów.</p> <p>2. Analiza. Zdający:</p> <p>3) analizując teksty dawne, dostrzega różnice językowe (fonetyczne, leksykalne) wynikające ze zmian historycznych.</p>

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Słowo *suknia* w tekście Mickiewicza pochodzącym z XIX w. ma szersze niż obecnie znaczenie, oznacza strój, a więc ubranie i męskie, i kobiece; współcześnie słowa tego używamy wyłącznie w odniesieniu do stroju kobiet. Mickiewicz używa wyrazu *suknia* w liczbie mnogiej: *Rejent [...]* *suknie nosił* – tak, jak podają to słowniki w p. 4, opatrzonym informacją *daw.* (użycie słowa dawne, przestarzałe).

Zadanie 19. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający: 1) stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki.	II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. [...] 2. Analiza. Zdający: 1) wskazuje zastosowane w utworze środki wyrazu artystycznego i ich funkcje (poznane na wcześniejszych etapach edukacyjnych, a ponadto: oksymorony, synekdochy, hiperbole, elipsy, paralelizmy) oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu (z zakresu podstaw wersyfikacji, kompozycji, genologii) i określa ich funkcje.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Widno, że mu frak duszy połowę odebrał – przenośnia/ metafora LUB ożywienie/ animizacja [Rejent] / *Stąpa, jakby kij połknął, / Jak żuraw* – porównanie *tiule, ptyfenie, / Blondyny, kaszemiry, perły i kamienie* – wyliczenie

Zadanie 20. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający: 1) stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki; 2) w interpretacji tekstu kultury wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany; 3) poznaje niezbędne dla lektury fakty z historii literatury i innych dziedzin;	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. 1. Czytanie [...]. Zdający: 1) odczytuje sens całego tekstu [...] oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; potrafi objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości. II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. [...]

4) odczytuje rozmaite sensy dzieła.	5) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty (dostrzega cechy wspólne i różne).
-------------------------------------	---

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

P F F

Zadanie 21. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki; 2) w interpretacji tekstu kultury wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany; 3) poznaje niezbędne dla lektury fakty z historii literatury i innych dziedzin; 4) odczytuje rozmaite sensy dzieła. 	<p>I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.</p> <p>1. Czytanie [...]. Zdający:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) odczytuje sens całego tekstu [...] oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; potrafi objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości. <p>II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. [...]</p> <ol style="list-style-type: none"> 5) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty (dostrzega cechy wspólne i różne).

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

B

Zadanie 22. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający:</p> <ol style="list-style-type: none"> 3) rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji. <p>II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2) w interpretacji tekstu kultury wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany; 4) odczytuje rozmaite sensy dzieła. 	<p>I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.</p> <p>1. Czytanie [...]. Zdający:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) odczytuje sens całego tekstu [...]. <p>II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. [...]</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Analiza. Zdający: 4) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego [...]; 3. Interpretacja. Zdający:

	1) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu [...]; 5) odczytuje treści alegoryczne [...] utworu.
--	---

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

A

Zadanie 23. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający: 3) rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji.</p> <p>II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający: 2) w interpretacji tekstu kultury wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany; 4) odczytuje rozmaite sensy dzieła.</p>	<p>I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. 1. Czytanie [...]. Zdający: 1) odczytuje sens całego tekstu [...].</p> <p>II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. [...] 2. Analiza. Zdający: 4) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego [...].</p> <p>3. Interpretacja. Zdający: 1) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu [...]; 5) odczytuje treści alegoryczne [...] utworu.</p>

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

W życiu nie należy zakładać masek, nie powinno się też udawać kogoś, kim się nie jest. Najlepiej być sobą, ponieważ ktoś może odkryć, że nie jesteśmy tym, za kogo się podajemy, a to może nas narazić na śmieszność, złośliwości. Udawanie kogoś innego jest oznaką słabości człowieka.

Zadanie 24. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający: 1) rozumie teksty o skomplikowanej budowie; 3) rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji.</p>	<p>I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. 3. Świadomość językowa. Zdający: 5) rozpoznaje w czytanych tekstach oraz wypowiedziach mówionych stylizację,</p>

<p>II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający: 2) w interpretacji tekstu kultury wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany; 3) poznaje niezbędne dla lektury fakty z historii literatury i innych dziedzin.</p>	<p>rozdzieli jej rodzaje (archaizację [...]) i określa funkcje. 2. Analiza. Zdający: 3) analizując teksty dawne, dostrzega różnice językowe (fonetyczne, leksykalne) wynikające ze zmian historycznych.</p>
---	---

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

wilczura – futro z wilczych skór

znaj z odzieży – patrząc na/widząc odzież/ubranie, wiedz/rozpoznaj

co jestem – kim jestem

wprzód – najpierw

rozśmiał się – roześmiał się

człęk – człowiek

rzekł człeku – rzekł/powiedział człowiekowi

znam – tu: wiem

Zadanie 25. (0–15)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający: 2) w interpretacji tekstu kultury wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany; 4) odczytuje rozmaite sensory dzieła; 5) dokonuje interpretacji porównawczej. III. Tworzenie wypowiedzi. Zdający: 1) buduje wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności; 2) stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki.</p>	<p>II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. [...] 1. Wstępne rozpoznanie. Zdający: 1) prezentuje własne przeżycia wynikające z kontaktu z dziełem sztuki; 2) rozpoznaje i określa problematykę utworu; 3) rozpoznaje konwencję literacką (stałe pojawianie się danego literackiego rozwiązania w obrębie pewnego historycznie określonego zbioru utworów). 5) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty (dostrzega cechy wspólne i różne). 3. Interpretacja. Zdający: 2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty (np. literackie, kulturowe, filozoficzne, religijne, biograficzne, historyczne); 4) porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich;</p>

	<p>5) odczytuje treści alegoryczne i symboliczne utworu.</p> <p>4. Wartości i wartościowanie. Zdający:</p> <p>2) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe i uniwersalne.</p> <p>III. Tworzenie wypowiedzi.</p> <p>1. Mówienie i pisanie. Zdający:</p> <p>1) tworzy dłuższy tekst pisany lub mówiony (rozprawka [...]) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej;</p> <p>2) przygotowuje wypowiedź (wybiera formę gatunkową i odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, sporządza plan wypowiedzi, dobiera właściwe słownictwo);</p> <p>3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie);</p> <p>6) opracowuje redakcyjnie własny tekst (dokonuje uzupełnień, przekształceń, skrótów, eliminuje przypadkową niejednoznaczność wypowiedzi, sporządza przypisy).</p> <p>2. Świadomość językowa. Zdający operuje słownictwem z kręgów tematycznych: Polska, Europa, świat – współczesność i przeszłość; kultura, cywilizacja, polityka.</p>
--	---

Przykładowa realizacja tematu

Strój od zarania dziejów definiował, określał człowieka. Informował o jego pochodzeniu społecznym, przynależności zawodowej, a także odzwierciedlał indywidualne gusty, potrzebę wyróżniania się, zaznaczenia swojej odmienności – lub przeciwnie – zaakcentowania przynależności do określonego kręgu osób. Dobrym przykładem są tu bohaterowie epopei narodowej Adama Mickiewicza pt. *Pan Tadeusz*. Szlachta jako grupa społeczna właśnie poprzez strój manifestowała swoje uczucia narodowe. Tradycyjny strój szlachecki był wyrazem jej głębokiego patriotyzmu. Sędzia, Podkomorzy, Maciej Dobrzyński ubierali się jak – ich zdaniem – na szlachciców przystało. Nosili żupany, na które zakładali kontusze, do pasa słuckiego przypinali szablę charakterystyczną dla polskiej szlachty. Na głowach nosili konfederatki. Czapki te były symbolem patriotycznego zrywu przeciw zaborcom.

Gdy Rejent, jeden z bohaterów epopei, zaczął się nosić „po francusku”, nie dość, że sam czuł się w tym stroju nieswojo, to jeszcze spotkał się z krytyką ze strony wielu szlachciców. Na podobną krytykę narazili się także Hrabia i Podczaszy. Ich pończoszki, peruczki, klamerki czy pantalony wyśmiewano, a oni sami byli krytykowani za brak wierności tradycji i kulturze ojczystej.

Przykładem, że strój nie musi pozwalać na identyfikację przynależności społecznej, a może wyrażać zainteresowanie tą społecznością, są wybrani bohaterowie młodopolskiego dramatu Stanisława Wyspiańskiego *Wesele*. Akcja dramatu rozgrywa się podczas wesela w Bronowicach, na którym spotykają się dwie klasy społeczne – inteligencja i chłopstwo. Wśród inteligentów panuje młodopolska moda na folklor, tzw. chłopomania, która jest reakcją na miejski dekadentyzm. Inteligenci poszukują na wsi zdrowia, sił witalnych, sensu życia. Doskonałym przykładem jest tu Pan Młody, artysta–chłopoman. Ostentacyjnie nosi on ludowe stroje, chodzi boso, aby być bliżej natury, wręcz nachalnie obnosi się ze swoją fascynacją wszystkim, co jest związane ze wsią. Jednocześnie tak naprawdę niewiele wie o prawdziwym życiu na wsi, a czasami wręcz nie umie ukryć swojej niechęci i pogardy dla chłopów z Bronowic. Moda na wiejskie stroje miała wyrażać postawę wobec wsi i wiejskiego życia, jednak w rzeczywistości Stanisław Wyspiański krytykuje takie zachowania, podkreśla, że przebijanie się inteligentów w stroje ludowe to tylko powierzchowna fascynacja wiejskim życiem, bez zrozumienia jego prawdziwej istoty.

Przywołane przykłady dowodzą, iż strój może być wyrazem określonej postawy życiowej, światopoglądu, jednak te postawy mogą być zarówno szczerze, prawdziwe, jak i służyć budowaniu autokreacji, fałszowaniu obrazu rzeczywistości, okłamywaniu innych, a nawet samego siebie.

[356 wyrazów]

Przykładowa ocena wypracowania

- 1. Spełnienie formalnych warunków polecenia:** 1pkt – w wypracowaniu nie występuje błąd kardynalny; w wypracowaniu znalazło się odwołanie do lektury obowiązkowej z listy lektur zamieszczonej w arkuszu egzaminacyjnym; wypracowanie dotyczy problemu wskazanego w poleceniu oraz jest wypowiedzią argumentacyjną.
- 2. Kompetencje literackie i kulturowe:** 5 pkt – pogłębiona argumentacja; argumenty zilustrowane odpowiednimi przykładami; wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej; argumenty/przykłady uporządkowane.
- 3. Kompozycja:** 1 pkt – kompozycja wypracowania jest funkcjonalna wobec tematu i konsekwentna; wypracowanie jest spójne w obrębie akapitu i między akapitami.
- 4. Styl:** 1 pkt – styl stosowny, tj. adekwatny do odmiany pisanej języka oraz do sytuacji komunikacyjnej.
- 5. Język:** 4 pkt – szeroki zakres środków językowych (zróżnicowana składnia, leksyka, precyzyjne słownictwo), umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu.
- 6. Ortografia:** 2 pkt – praca bez błędów ortograficznych.
- 7. Interpunkcja:** 1 pkt – praca bez błędów interpunkcyjnych.